

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

De eade[m] d[omi]nica. Sermo. ii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Dñica infra oct. natiuitatis

reperiendis lapidibus preciosis in litore maris
et tota die se occupat ludendo in spuma mari-
ris. Expone et applica. Oratio illud Ber-
nar. Sic stulti extimatores de minimis ma-
ximam et de maximis minimam curant gerunt.

De eadem dñica. Sermo. ij

Uisit deus fili-

Mlium et. Venit plenitudo spiritus.
Gal. iij. Incarnationis spiritus
dicitur plenitudo spiritus propter triplicem plenitudi-
nem que tunc facta est. Primo propter pleni-
tudinem consecrationis: quia tunc deus bonitatem suam
plene consecrauit homini. Antea quippe consecrauerat
suas creaturas: tunc autem seipsum etiam consecrauit
Col. ij. In ipso habitat omnis plenitudo diuini-
tatis corporaliter: quia diuinitas non tantum aie-
rit: sed etiam carni est unita: vel idem dicitur corporaliter
quia secundum rem et veritatem non tantum proportionaliter. Unde
christus se habet ad figuras veteris testamenti. sicut
corpus ad umbram. Heb. x. Umbram habens
lex futurorum bonorum et. Secundo propter ple-
nitudinem liberationis a miseria. scilicet a pena.
Antequam inuenisset filium dei non poterat homo
plene liberari etiam quantum ad iustus a miseria
damnationis. Nunc autem liberari potest si christi
fidei velit veraciter adherere. idem dicitur Col. j.
In ipso placuit omnem plenitudinem inhabitare
et per eum reconciliari. Tertio propter pleni-
tudinem promotionis. scilicet ad bonum spirituale. videlicet
ad cognitionem veritatis que per intellectum: et
participationem gratie et charitatis quantum ad affe-
ctum. Jo. dicitur Jo. j. De plenitudine eius omnes
accepimus.

Primus art. An filiatio adoptionis
nobis inueniat per filium dei incarnatum.
Respondeo non. Ante incarnationem deus habuit ho-
mines filios sicut dicitur de salomone. Ego ero
illi in patrem. Contra Gal. iij. Uisit deus
filium suum et. sequitur ut adoptionem filiorum reci-
perem. Rursum notandum. scilicet secundum Scotum. i. ij.
dist. x. Nomen adoptionis imponitur a iuristi-
stis apud quos filius adoptiuus dicitur qui non est na-
turaliter genitus ab aliquo: nec ex generatione na-
turali habens ius succedendi in hereditatem.
Sed ex gratia potestati ut habeat ius succede-
di. Ita quod ibi tria concurrunt. scilicet extraneitas

ex naturali generatione et gratia que est gratuita.
voluntas ipsius adoptantis. Et tertio bonum
ad quod potestati. scilicet hereditas ad quam habet
ius succedendi ex adoptione. Ex his patet quod
christus non potest dici filius adoptiuus dei. quia videtur
dicitur Bonau. Nullo modo habuit extraneitatem
tate etiam secundum naturam assumptam. Nec potest dici
filius nec negatiue nec diuine. quia nec potestatem
habuit nec habere potuit. Ad quod situm gerit
idem Bonau. quod sumus filius adoptiuus dei per
christum siue propositio per importet causam meri-
toriam siue dispositiuam. Nam ipse nobis habet
meritum in quantum est caput ecclesie siue importet
causam effectiuam. Per enim nos adoptauit per fi-
lium et spiritum sanctum. Et si per appropriationem loqua-
mur per filium nos adoptauit quod ad inchoatio-
nem quod redemptionem nostra facta est per filium missionem
nem. Et per spiritum sanctum quod ad assumptionem: quia
glorificatio fit per spiritum sanctum missionem. Cum autem
dicitur quod etiam ante aduentum filii dei erat aliquid filii
dei adoptiuus videtur esse non ante fidem christi veteri-
ri. Et si gratia de angelis quod sunt filii dei. Dis-
cendum quod etiam non sunt filii dei mediis meri-
tis christi hominis sunt tantum per conformitatem filii dei
Hec Bonau. Pro sum. Inexplicabilis erga
nos diuine benignitatis dignatio. voluit ei
filius dei fieri filius hominis ad hoc ut homo fieret
filius dei. Unde dicitur Matthei. vindocinens. i. Iob.
Natus ab ancilla deus ut baptizatus alio.
Fonte renascatur et renouetur homo ut sic videtur per
filium naturale fiat filius adoptiuus. Nam secundum
philosophum. ij. in metaphisicis. Quod est maxime tale: est cau-
sa alij ut sunt calia. ut ignis qui est maxime calidus
est alij causa caloris. Cum ergo dicitur. An fili-
liatio et. Dicitur non. et. Ex quo videtur quod atten-
te propter debemus quod stricte obligamur
christo: quod nos tamen pie redemit et habet nobis me-
ruit et dedit ut sumus filii dei. Jo. iij. Ut
dicitur quale charitate ostendit nobis deus ut fi-
lij dei nominemur et sumus. Attendite o in-
grati peccatores qui propter peccata vestra tanta nobilitate prouocatis. O lubrici: auari et. Homini
qui potest vultus esse de numero filiorum diaboli quod
de numero filiorum dei. Non dubium certe sicut
dominus adoptat bonos sic et suscipit et egredietur
et conteret malos. Figura. Hester. ij.
Mardocheus adoptauit hester in filium qui
sapia eiusdem mardochei fuit desponsata re-
gi ahuero. Specialiter mardocheus inter-
pretatur amare conterens impudentem seu amara
et tritio impudentie: et significat christum qui

amare conteret impudētes peccōres. Sed
adoprā hēster. i. animā deuorā Hēster ei
interpretat abscondita seu eleuata i. p̄lis:
aut p̄parata in tpe. z desposat asuero. i. sp̄i
chrio. Asuero em̄ interpretat britudo siue
supbeat. A chfo ei est ois vera britudo
Saragite q̄ vt sit aia v̄ra p̄parata in tpe vt
esse possit dei filia z christi sponsa vt sit de
inūero h̄ginū prudētis. De q̄b Dat. xxv.
Que pa. e. intra. cū eo ad nuptias.

Pro scdo. Contēplabimur quantū se
p nobis hūiliauit vt ei exemplo hūi/
liari dīcam vt sic exaltari mereamur ad
dignitatē filiationis adoprionis. Pr̄ q̄p
pe euidentissime chri hūilitas ex p̄bis apli
in epla hodierna: cū dī. factū ex muliere/
factū sub lege. Sz vt euidentē hūilitatez
eō p̄teplemur p̄siderem⁹ quō p̄ sepe gra/
dus descēdit vt p̄ eosdē nos in celestia sub
limaret. Primus qz descēdit de patria in
exiliū. s. hui⁹ mūdi Joā. xvj. Exiit a patre
z veni in mundū. Berni. Dī inextimabilis
dilectio charitat⁹ qm̄ in hui⁹ carcer⁹ horro
re descēdit altitudo diuitat⁹. Scds qz de/
scendit de dominio in fuitū Dat. xx. Nō
veni mīstrari s̄ mīstrare. iō bñ debem⁹ ei
fui⁹. Esa. lx. Bens z regnū qd nō fuerit
tibi peribūt. Tert⁹ de diuiti⁹ in paup̄ta/
tē. ij. Cor. viij. Satis gram̄ dñi n̄ri Iesu
chri qm̄ cū diues eēt p nobis egen⁹ fact⁹
est vt illi⁹ inopia diuites essem⁹. Bernar.
Paup̄ nat⁹: paup̄ vixit: paup̄ obiit. vñ in
p̄scpio n̄ci voluit inf̄ aialia. Liril. Rep/
pent hoīem: bestiale factū in aia z iō in p̄se
pio loco pabuli ponit vt vitā bestiale imi/
tantes ad p̄sonā hoi pducamur sciaz: p̄tin
gentes nō fenū s̄ panes celestē vite eterne.
Quart⁹ de potētia in infirmitatē. Leo pa
pa dñati. Suscipit a maiestate infirmitatē
Et Esa. liij. Vere languores no. ipse tu. z
do. no. ipe por. et h̄ vñqz facere cepit a sua
nitate. Quin⁹ d̄ pulcritudine in deformi
tate. sic em̄ testat p̄s. Speciosus forma p̄
filij hoim fuit. Sz conspu⁹ in faciez de/
turpatus est Esa. liij. Non erat ei species
neqz decor. Sextus de gloria in ignomi
niā. De gloria eius dicit Joā. j. Vidim⁹
glam̄ eius glo. q̄si vnige. zc. Ignominia
aut eius p̄tz qz intrusus est verbis z factis.
Esa. liij. Consideram⁹ eū nouissimū vt zc

qd et verificatus est ab ipa sui natiuitate
qñ supra fenū positus est in p̄scpio: z inter
bruta aialia reclinat⁹: quē em̄ audistis in
loco rā abiecto reclinatū. Septim⁹ de leti/
cigā tristitiā adeo vt diceret Dat. xxvj.
Tristis est ania mea vsqz ad mortē. Hāc
aut mortē semp̄ in corde habuit etiaz a cō
ceptione sua. Nec dūdū qñ plorans in p̄/
scpio statim post natiuitatē tristitiā mul/
tam habuit. Non quidē p paupertate aut
frigiditate quā pro nobis iam patiebat.
sed magis pro pctis q̄ videbat in mundo.
Datz itaqz mira chusti humiliatio. Q̄ qñ
tum confundi deberēt supbi diuine maie/
statis humilitatē considerātes Bernar.
Intolerabil ipudentie. res vt vbi se extima
niuit maiestas inflet vermiculus vilis et
intumescat. Exemplo q̄ chusti humilia
ri dīcamus vt possimus diabolū vincere
quē z christus sua p̄funda humilitate deq
uicit. Exemplū ad p̄positum legit in Uly
taspa. q̄ abbas Zachari⁹ dū diluculo ad
cellam reuertē occurrit ei diabol⁹ cum
falce volēs eū perire: sed nō audebat nec
valebat. Exclamās dī. Magnā vim pa
tior a te Zachari⁹: q̄ cum cupiā tibi nocere
non valeo. Omnia q̄ tu facis ego magis
experior. Ieiunas interdū ego nunqz abo
vto: sepe vigilas: ego nunqz dormio s̄ fa
teor in vna re me vicis. Lunqz ab eo req̄si
uisset rem. Rndit in hūilitate tua sola me
vincis. hec dices euauit. Un̄ Aug. c. vij.
Rom. Nemo p̄t vincere sp̄uales neq̄ti/
as nō armis hūilitatis.

Pro tertio. Audistis zc. de adoptio
ne filiorum de humilitate per quā
nos in hanc adoptionis dignitatem sub/
limauit. Videre ne tanta dignitate p̄/
ueniam. Forte dicit⁹ Jam facti sum⁹ filij
dei per baptismū. iō debet nobis heredita
tas. Audite leges dicentes q̄ filius ferēs
auxiliū patris aduersario: exheredari me
retur. L. de offi. test. l. liberi. Et Insti. eo.
ti. §. In hereditate. similis sententia habe
tur extra de tu. in. c. quinta vallis in glos.
z ibi ponit ca⁹ p̄pter q̄s quis meref exhe
redari. Pone casum de filio comitis un
pugnante patrem stando z militando cuz
aduersario patris. Expone et applica q̄
niam omnes qui peccant mortaliter m̄q

12

De Circūcisione domini

litāt cū diabolo impugndo deū. Esa. xlv.
Et q̄ tradidit factori suo.

Pro festo dominice circūcisionis

Distinquā con

sumari sūt dies octo vt circūci-
deret puer: vocatū ē nomē ei⁹
Iesus. Lu. ij. Appuit gr̄a saluaroris di nri
oib; hoib; erudiens nos. Tit. ij. In sbis
themat; appet ch̄i benivolētia q̄ p̄ nos
circūcidi voluit. et Iesus. i. saluator eē rvo
cart. q̄ etiā benivolētia fat; i sbis apli ostē
dit. s. Appuit rē. Vbi tria sūt considerāda
Prīmū gratie suauitas. Apparuit.

Secūdu suauitatis vtilitas. eru. nos.
Tertiū vtilitatis generalitas. oib; ho.
De pmo Eph. ij. Qui gr̄a vos est; sal. rē.
Et. j. Pe. j. Spate i eā q̄ vob offert gr̄az.
De secdo Job. xxij. Apit de aures viroz
et erudicēs nos i struit disciplina. De tertio
Joā. xij. Dia trahā ad meipm. et Rho. x

Dis q̄ iuocauerit nomē Ch̄i sal. e. Salu.
Distq̄ rē. Tres art. In pmo q̄stiois
theological resolutio p̄car; declarā/
tina. In secdo theat; special expositio nre
fragilitat; i formatiua. In tertio pabolica
exhortatio nre volūtat; excitatiua.

Pro pmo An ch̄s debuerit circūcidi: Q̄ no;
q̄ circūcisio erat i remediū origial p̄ti qd
ch̄s n̄ p̄xit. Contra. Lu. ij. Postq̄ p̄sum
mati sūt di. octo vt cir. puer. Rūdet tho.
in. ij. p. q. xxxvij. P lib; de caus; ch̄s de/
buit circūcidi. P̄tio vt ostēderet p̄tatem
carnis hūane: P̄manichei q̄ euz habuisse
corp; ph̄asticiū dicebat. Et p̄ apolinarū
q̄ di. corp; ch̄i esse diuitari p̄subale. Et p̄
valeriniū q̄ di. ch̄m corp; de celo attulisse.

Secdo vt cōprobaret circūcisionē. Tertio vt
p̄baret se eē de genere ade. Quarto vt iu/
deis excusatōez tolleret si eū nō recipent si
nō esset circūcis; . Quinto vt obedientie p̄tu
tē nob suo exēplo cōmēdaret. Sexto vt q̄
i similitudinē carnis venerat p̄ti remediū q̄
caro p̄ti m̄dari p̄sueuerat n̄ sp̄neret. Se/
ptio vt leg; on; i se suscipiēs seu sustinēs:
altos a leg; onere liberaret. Gal. iij. Distit
de filiū su. fa. ex mu. fa. sub le. vt eos q̄ rē.
Et aut; d; q̄ circūcisio erat i remediū rē.
Distēdū q̄ sic p̄tia volūtare mortē nram

suscipit q̄ est effectus p̄ti nullū h̄ns in se
p̄tm vt nos a morte liberet r sp̄ualr nos
mo; faceret. ita circūcisionē q̄ ē remediū
origial p̄ti suscepit absq; h̄ q̄ h̄ret origi
nale p̄tm vt nos a leg; iugo liberaret r i
nō sp̄uale circūcisionē efficeret: vt. s. susci
piēdo figurā p̄tates ipleret. Hec Tho.

Pro fund. Decēsimū est legē iustam
obtinere. Vñ Aristot. ij. Top. Illud ē ma
gis eligēdū qd lex recta eligit. Lex aut; re
cta p̄cipiebat circūcisionē: itō voluit ch̄s
circūcisionē suscipere iā nra onera portans.
Vñ in li. d. p̄tē. mū. Pōdera nra ferēs pe
nit; nos exoneravit. Et q̄cqd̄ criminis vet;
attulerat repauit. Vñ q̄ gr̄it An ch̄s rē.
Dic r̄n. rē. Ex q̄ p̄tēplada ē ch̄i benigni
tas q̄ nō p̄ se sed p̄ nō b circūcidi voluit vt
p̄ circūcisionē corpale doceret circūcisioez
sp̄uale facere. V̄ fetid; p̄tōez q̄ h̄ac circū
cisionē p̄tēnit; p̄tis indurati. Hec ē circū
cisio de q̄ d; Pau Ro. ij. Circūcisio cordis
nō s̄ra s; sp̄u aut; laus nō ex hoib; s; ex dō
ē. Et hec sola ē q̄ facit pacē cū deo r p̄fede
rationē. Figura Gen. xvij. Circūcideret
carnē p̄p̄tū vñ i signū federis int; me et
vos. Sp̄ualr Circūcisio sp̄is a vicij; ē s; h̄
gnū r remediū pac; cū deo r celest; h̄de
hereditat;. Hec q̄ ē mltū fructuosa circū
cisio. Esa. xxvij. Iste ois fruct; vt auferat

Pro secdo. In euāgelio tur p̄tm.
De h̄mo qd etiā p̄ thēmate sup̄sim;
tria p̄ponunt p̄siderāda. s. T̄palis de m̄h
natio; cū d;: Postq̄ p̄sum. s. dies octo. Led
galis circūcisio. cū d;: vt circūcideret puer
Nomial; p̄mulgatio. cū sup̄addit; vocatū
est nomē ei⁹ Iesus. Circa p̄mū triplex est
rō notāda p̄pter quā mandatū erat circū
cisionē fieri octauo die.

Prima est rō historial; siue historica.
Secda est rō sp̄ualis anagogica.
Tertia est moralis siue tropologica.
Pr̄ia rē. qm vt d; Bon. in. iij. di. Si
aū octauū diē fieret circūcisio; p̄culū esset
p̄pter pueri teneritatez. est; vltra differret
eēt p̄culū p̄f. morte. et libēter parētes dif
ferret p̄f. dolorē. nā corpale diligūt filios
Iō voluit eis dñs p̄figere t̄minū. Secda
est rō anagogica: qm vic; plena circūcisio
ab oi culpa r m̄stia fiet in octaua resurre/
ctiois. Tunc em̄ vt d; Ro. vij. ipsa crea
tura liberabit a p̄tūte corrupciōis i liberatē